

УДК.320

Сухорукова О.– ст. гр. БК - 41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДІАЛЕКТИКА ВІДНОСИН ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Науковий керівник: проф. Ніконенко В.М.

Серед комплексу завдань демократичної трансформації посттоталітарної України, особливе місце займають процеси формування громадянського суспільства і правової держави, які є загально визнаними критеріями сучасної цивілізації. Яке співвідношення громадянського суспільства і правової держави є оптимальним?

Історичний досвід переконливо свідчить про те, що не суспільство існує для держави, а, навпаки, держава існує і функціонує для суспільства. Справа в тому, що жодна держава не може адекватно виражати потреби та інтереси різних соціальних груп і категорій населення. Із таким завданням здатні справитися лише розгалужені структури громадянського суспільства. Держава ж має виробляти стратегію, пріоритети, темпи і пропорції розвитку суспільства в цілому та його сегментів, захищати власність громадян, їх права і свободи, забезпечувати правопорядок та оберігати кордони, територіальну цілісність країни. З іншими проблемами громадянське суспільство може справлятися в більшості випадків самотійно.

Такий підхід аж ніяк не означає заперечення ролі і значення держави, яка поки що є найбільш ефективним засобом запобігання саморуйнації суспільства у війні "всіх проти всіх". Саме держава, виконуючи функцію гаранта порядку, не дає можливості перетворитись свободі в анархію, перешкоджає переростанню гри особистих та корпоративних інтересів у стан громадянської конфронтації. Тільки, виходячи з цього, громадянське суспільство утримує державу, яка служить йому і гарантує його стабільність.

Обмеження громадянським суспільством ряду функцій держави не означає її послаблення. Практика багатьох країн показує, що роздержавлення в різних сферах суспільства, навпаки, посилює державу в справі виконання нею тих специфічних функцій, які не під силу громадянським структурам. Звільнення держави від тягару турботи про все і опіки над усім допомагає їй стати сильнішою і ефективнішою при виконанні першочергових і органічно властивих тільки їй функцій. Очевидно, що зняття тягару і тиску держави на громадянське суспільство, звільнення його від жорсткої регламентації з боку держави сприятиме реалізації потенціалу цього суспільства, його прогресу. Таке суспільство стає фундаментом для держави, основою її стабільності. І якщо в умовах криз держава починає втрачати стійкість, то її починає надійно підтримувати розгалужена структура громадянського суспільства, його механізми. Адже в громадянському суспільстві регулювання суспільних відносин відбувається в основному через засоби і санкції недержавної і навіть неполітичної влади, які, проте, можуть змусити індивіда дотримуватись нормативних моделей поведінки. Державні регулятори використовують лише в тих випадках, коли інститути громадянського суспільства (сім'я, школа, церква, партії, профспілки та інші організації) не забезпечують достатньої саморегуляції. У відповідності із сучасними поглядами, громадянське суспільство і правова держава повинні перебувати в діалектичному взаємозв'язку і взаємодії.